

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 341/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditsa a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Michalom Mozolíkom, Palárikova 1449, Čadca, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Okresného súdu Čadca sp. zn. 5 C 134/2013 z 13. septembra 2019 a sp. zn. 5 C 134/2013 z 27. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

██████ (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uzneseniami Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 C 134/2013 z 13. septembra 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie z 13. septembra 2019“) a sp. zn. 5 C 134/2013 z 27. februára 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie z 27. februára 2020“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd – vyšším súdnym úradníkom – rozhodol napadnutým uznesením z 13. septembra 2019 o výške trov konania, ktoré sú sťažovateľovi ako žalovanému v 2. rade povinní nahradiť v spore neúspešní žalobcovia. Sťažovateľ nesúhlasil s určením výšky trov konania, na ktorých náhradu boli žalobcovia zaviazaní, preto podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť. O sťažnosti rozhodol okresný súd – samosudcom – napadnutým uznesením z 27. februára 2020 tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol.

3. Právny názor, na ktorom sú napadnuté uznesenia založené, považuje sťažovateľ za svojvoľný a neudržateľný. Okresný súd podľa sťažovateľa aplikoval a interpretoval § 9 ods. 1, § 10 ods. 2 a § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozpore s ich znením a účelom. Podľa sťažovateľa sa okresný súd nijako nevysporiadal s jeho námietkami v sťažnosti, preto je napadnuté uznesenie z 27. februára 2020 nepreskúmateľné.

4. Sťažovateľ v prvom rade spochybňuje postup okresného súdu, ktorý nepriznal právo na náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby – doplnenie vyjadrenia z 24. februára 2014 a vyjadrenie z 11. februára 2016. Argumentuje, že tieto dva úkony právnej služby neboli nevyžiadané, prípadne svojvoľné, ale pri nich išlo o realizáciu základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy. Poukazuje na odôvodnenie napadnutých uznesení, pričom uvádza, že posudzovanie «*„ceny práce“*, resp. *hodnoty*

úkonu zo strany súdu je ústavne neudržateľné a úplne mimo právnych noriem na vec sa vzťahujúcich. Súd môže posudzovať účelnosť úkonov právnej služby, nie však ich hodnotu, resp. cenu práce. Obrana sťažovateľa bola kvalifikovaná, účelná a priamo k podstate sporu a nedôvodnosti žaloby... všeobecný súd nie je oprávnený hodnotiť cenu práce advokáta, iba účelnosť úkonov právnej služby.».

5. Sťažovateľ následne nesúhlasí s právnym názorom okresného súdu, ktorý určil základnú sadzbu tarifnej odmeny podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, keďže podľa neho nebolo možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju bolo možné zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Podľa sťažovateľa nemožno stotožňovať inštitúty súdneho poplatku a náhrady trov konania, sú úplne rozdielne a spolu nesúvisia. *„Pri určovacej žalobe je súdny poplatok 99,50 bez ohľadu na hodnotu veci, ktorej vlastníctvo sa žiada určiť, pričom odmena za úkon právnej služby je v zmysle § 10 ods. 2 Vyhlášky z hodnoty veci, ktorej vlastníctvo sa žiada určiť.*

Záver súdu o neurčitej/neurčiteľnej tarifnej hodnote veci je celkom zjavne svojvoľný, neudržateľný a nepredvídateľný a ústavne tak nekonformný, že zásah orgánu ochrany ústavnosti je v tomto prípade nevyhnutný...

... Vo veci nebolo správne postupovať pri určení tarifnej hodnoty veci podľa § 11 ods. 1 písm. a) Vyhlášky, ale podľa § 9 ods. 1 v spojení s § 10 ods. 2 Vyhlášky. Predloženými listinnými dôkazmi (postupom znalcov pri ohodnocovaní pozemkov OP a TTP v extraviláne a podľa zákona č. 582/2004 Z. z. k dátumu začatia poskytovania právnej služby 03. 02. 2014) bola nepochybne preukázaná súdu hodnota veci - nehnuteľností, o ktorých určenie vlastníctva sa viedol spor, t. j. tarifná hodnota veci určená podľa § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1, ods. 2 Vyhlášky.“

6. Na podporu svojej argumentácie o možnosti vyčísliť hodnotu veci v konaniach o určenie vlastníckeho páva sťažovateľ poukazuje na judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 119/2012, II. ÚS 583/2013, II. ÚS 478/2014, III. ÚS 634/2015), na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky (II. ÚS 538/10) a na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co 906/2015 z 30. júna 2016, z ktorých tento právny názor vyplýva.

7. V tomto kontexte sťažovateľ uvádza, že uvedené rozhodnutia uviedol aj vo svojej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, pričom okresný súd v napadnutom uznesení z 27. februára 2020 na túto argumentáciu nijako nereagoval a nijak sa s ňou nevysporiadal. Namiesto toho okresný súd poukazuje na *«obsoletne, dávno prekonané rozhodnutia o „naviazanosti“ hodnoty úkonu právnej služby na súdny poplatok, čo je úplne nesprávny záver v priamom rozpore s právnymi normami na vec sa vzťahujúcimi...»*. Okresný súd sa v napadnutých uzneseniach nijako nevysporiadal s označenou judikatúrou ústavného súdu, neodôvodnil odklon od rozhodnutí najvyšších súdnych autorít a riadne neodôvodnil aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

8. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu sp. zn. 5 C 134/2013 z 13. septembra 2019 a napadnutým uznesením okresného súdu sp. zn. 5 C 134/2013 z 27. februára 2020, napadnuté uznesenia okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľ si tiež uplatnil právo na náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

12. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu...

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

18. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok...

19. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

20. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

21. Ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

22. Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom. Práva na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy). V súvislosti s nastolenou problematikou ústavný súd stabilne judikuje, že iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by totiž mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. IV. ÚS 170/08, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 64/09, IV. ÚS 182/09, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

23. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania považuje za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Problematika náhrady trov

konania by takto mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, IV. ÚS 604/2018).

24. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného rozhodnutia o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014, IV. ÚS 604/2018).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu z 13. septembra 2019

25. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, všeobecne vyjadreného v časti II tohto uznesenia, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu,

ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

26. V tejto časti ústavná sťažnosť smeruje proti napadnutému uzneseniu okresného súdu z 13. septembra 2019 vydanému vyšším súdnym úradníkom.

27. Podľa § 239 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť.

28. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom možno podať sťažnosť, ktorú síce nemožno považovať za riadny opravný prostriedok, ale len prostriedok procesnej obrany – zároveň však sťažnosť je efektívnym prostriedkom procesnej nápravy špecifikovaných uznesení a predstavuje účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru (porovnaj Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, s. 869 a nasl.).

29. Sťažovateľ proti napadnutému uzneseniu okresného súdu z 13. septembra 2019 sťažnosť podľa § 239 ods. 1 CSP podal a o tejto sťažnosti rozhodol samosudca okresného súdu napadnutým uznesením z 27. februára 2020.

30. Uplatnenie právomoci okresného súdu vylučuje, aby v uvedenej veci rozhodoval ústavný súd, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) a podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu z 27. februára 2020

31. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv napadnutým uznesením z 27. februára 2020. Toto uznesenie považuje za nepreskúmateľné a arbitrárne. Okresný súd podľa jeho názoru nereagoval na jeho argumentáciu v sťažnosti, postupoval arbitrárne, keď aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky a keď mu nepriznal právo na náhradu trov právneho zastúpenia za špecifikované úkony právnej služby.

32. Okresný súd v napadnutom uznesení z 27. februára 2020 uviedol, že zo žaloby nevyplývala hodnota sporných nehnuteľností, pričom žalobcovia žiadali, aby okresný súd určil, že žalovaná v 1. rade a sťažovateľ ako žalovaný v 2. rade nie sú podielovými spoluvlastníkmi, a zároveň, aby súd určil, že špecifikovaná notárska zápisnica zo 7. apríla 2003 nie je titulom na nadobudnutie podielového spoluvlastníckeho práva v prospech žalovaných. Okresný súd tiež uviedol, že sťažovateľ podal 4. februára 2014 vyjadrenie k žalobe (č. l. 166 spisu), v ktorom *„nenavrhol žiadnu sumu, ktorú požaduje vyplatiť žalobcami za sporné nehnuteľnosti. Keďže hodnotu sporných nehnuteľností v čase začatia poskytovania právnej služby nebolo možné zistiť, súd vychádzal z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.“*

33. Okresný súd následne poukazuje na to, že žalobcom bol vyrubený súdny poplatok v celkovej výške 199 € – z toho 99,50 € za návrh na určenie, že žalovaní nie sú spoluvlastníkmi nehnuteľností, a 99,50 € za návrh na určenie neplatnosti notárskej zápisnice. Podľa okresného súdu základ *„pre výpočet súdneho poplatku za podanú žalobu a pre výpočet tarifnej odmeny advokáta pri náhrade trov konania musí byť rovnaký. Súd prvého stupňa nemôže riešiť otázku výšky 1 úkonu právnej pomoci izolovane od výšky súdneho poplatku a tým aj ochrany záujmov štátu. V nadväznosti na nález ÚS SR I. ÚS 119/012 a rozhodnutia NS SR č. 2 M Cdo 18/08 pri vyrubovaní súdnych poplatkov treba potom z úradnej moci postupovať podľa rovnakých kritérií, aké boli použité pri určení výšky úkonu právnej pomoci. Vychádzajúc z uvedeného, ak úkon právnej pomoci vychádzal*

z neurčitej výšky, potom z tejto výšky je potrebné vyrubiť aj súdne poplatky a opačne, a to z úradnej moci.“. Okresný súd tiež poukázal na to, že ex offio nemôže ustaľovať hodnotu sporných nehnuteľností pre účely náhrady trov konania. Znalecký posudok bol okresnému súdu doručený až 30. júla 2018, pričom predmetné konanie prebiehalo od roku 2013. „Žalovaný v rade 2/ počas konania doručili súdu vyčíslenie trov konania dňa 13. 09. 2017 v celkovej výške 578,44 €, z ktorého by bolo zrejmé, v akej výške právny zástupca požaduje od žalobcov v rade 1/ a 4/ trovy právneho zastúpenia za jednotlivé úkony právnej služby od roku 2013. Dňa 26. 07. 2018 právny zástupca namietal hodnotu tarifnej odmeny a požadoval priznanie trov právneho zastúpenia podľa výšky podielov pripadajúcich na žalovaného v rade 2/ v zmysle znaleckého posudku. Z uvedeného je zrejmé, že hodnotu sporných nehnuteľností bolo možné zistiť len s nepomernými ťažkosťami, keď ani strany sporu sa k hodnote počas celého konania nevyjadrili a neuviedli ich výšku. Súd navyše uvádza, že rozsudkom č. k. 5 C/134/2013-304 zo dňa 11. 09. 2017 bola napokon žaloba zamietnutá, a ani z predmetného rozsudku nevyplýva hodnota sporných nehnuteľností.“ Okresný súd považoval za neefektívne a nehospodárne nariaďovať znalecké dokazovanie len na účely určenia tarifnej hodnoty veci a rozhodnutia o náhrade trov konania. „Navyše, súdu sa javí ako spravodlivé, vzhľadom na prejednávajúcu vec, takéto stanovenie základnej sadzby tarifnej odmeny, i za adekvátne z hľadiska ceny práce vykonanej právnym zástupcom žalovaného v rade 2/. Pri rozhodovaní o trovách konania, súd prizná náhradu trov konania potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci nemal úspech. Je potrebné prihliadať predovšetkým na účelnosť vynaložených trov v súvislosti s bránením práva žalovaného, a na to či cena práce vykonaná právnym zástupcom žalovaného pri prejednaní veci.“

34. K nepriznaniu práva na náhradu trov konania, čo sa týka dvoch úkonov právnej služby, okresný súd uviedol, že tieto v týchto „podaniach právny zástupca žalobcu v rade 2/ len stručne doplnil vyjadrenie k žalobe a k doručeným listinám. Tieto úkony nemožno z hľadiska obsahu posúdiť ako podania na súd týkajúce sa veci samej, nakoľko žalovaný v ňom neuvádza žiadne nové alebo ďalšie skutočnosti. Pri rozhodovaní o trovách konania, súd prizná náhradu trov konania potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci nemal úspech. Je potrebné prihliadať predovšetkým

na účelnosť vynaložených trov v súvislosti s bránením práva, a na to či cena práce vykonaná právny zástupcom pri prejednaní veci zodpovedala priznanej odmene. V danom prípade má súd za to, že cena práce za uvedené úkony by nezodpovedali priznanej odmene. Súd tak tieto úkony nevyhodnotil ako účelne vynaložené v súvislosti s uplatnením a bránením práva žalovaného v rade 2/, a preto za ne žalovanému v rade 2/ nepriznal odmenu.“.

35. Ústavný súd poukazuje na to, že vyhláška rozlišuje, kedy je predmet právnej služby, o ktorom prebieha súdne konanie, ocenieľný (vyjadriteľný) v peniazoch (§ 10 ods. 2 vyhlášky) a kedy tomu tak nie je (§ 11 ods. 1 vyhlášky).

36. Judikatúra všeobecných súdov týkajúca sa toho, kedy je predmet konania ocenieľný v peniazoch, je pestrá. Z tejto judikatúry v zásade vyplýva, že konania, v ktorých ide o určenie vlastníckeho práva k veci, majú predmet ocenieľný peniazmi (k tomu pozri napr. nálezy ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 478/2014 a sp. zn. I. ÚS 119/2012).

37. Za peniazmi neocenieľný predmet konania sú napr. považované konania o určenie neúčinnosti právneho úkonu (sp. zn. 3 M Cdo 9/2009 a 2 M Cdo 8/2009), o neplatnosti kúpnej zmluvy (sp. zn. 2 M Cdo 18/2008), o určenie neplatnosti dražby k nehnuteľnej veci – bytu (uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 Co 373/2016 z 21. septembra 2017), určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok (sp. zn. 1 Obdo V 43/2011), incidenčné konania (sp. zn. 1 M Obdo V 17/2006, 4 Obo 262/2007, 2 Obo 98/2009, 5 Obo 48/2014, porovnaj tiež sp. zn. III. ÚS 534/2011).

38. Na druhej strane však Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a aj ústavný súd uviedli právny názor, podľa ktorého konania o určenie neplatnosti právneho úkonu nemožno automaticky považovať za predmet neocenieľný peniazmi, otázku ocenieľnosti predmetu v týchto konaniach je potrebné skúmať v každom jednotlivom prípade (porovnaj uznesenie sp. zn. 5 M Cdo 9/2010 z 29. novembra 2010) a tiež nález sp. zn. I. ÚS 176/2017 z 31. mája 2017, v ktorom ústavný súd uviedol, že „predmetom daného konania (neplatnosť prevodnej zmluvy) bola vec nehnuteľná, ktorá je

peniazmi oceníteľná“. Ústavný súd zohľadnil, že výsledkom vyslovenia neplatnosti tohto právneho úkonu je vyznačenie právneho stavu v katastri nehnuteľností pred týmto právnym úkonom, „preto tento druh žaloby je svojím spôsobom žalobou o určenie vlastníckeho práva, ktorého predmet je vždy oceníteľný peniazmi“.

39. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 3 M Cdo 9/2009 v rámci uvažovania o oceníteľnosti predmetu konania uviedol, že návrhom na určenie neúčinnosti právneho úkonu „sa má (a môže) iba odstrániť existujúca právna neistota v otázke týkajúcej sa jednej stránky právneho úkonu (v otázke jeho účinnosti alebo neúčinnosti)... návrhom... sa teda nemá (a ani nemôže) priamo priznať právo, hodnota ktorého je vyjadriteľná v peniazoch“. Obdobne v uznesení sp. zn. 2 M Cdo 8/2009 považoval za relevantné, že pri určovacích žalobách je predmetom konania „preskúmavanie zákonnosti právneho úkonu a nie rozhodovanie o konkrétnom práve alebo povinnosti, ktoré z neho vyplývajú“. Rovnako tak ústavný súd v uznesení sp. zn. III. ÚS 252/2018 z 20. júna 2018 považoval za ústavne akceptovateľný právny názor Okresného súdu Žilina, ktorý konanie o návrhu na zriadenie vecného bremena spočívajúceho v práve prechodu a užívania parcely považoval za peniazmi oceníteľný predmet, pričom pri určení ceny vecného bremena vychádzal zo znaleckého posudku.

40. Okresný súd v napadnutom uznesení z 27. februára 2020 považoval za relevantné, že v priebehu celého konania žiadna zo strán sporu nevyčíslila hodnotu nehnuteľností, ktorých sa týkala žaloba žalobcov. Obdobne poukázal na rozsudok okresného súdu vo veci samej, z ktorého tiež nevyplývala hodnota sporných nehnuteľností. V tomto smere okresný súd nepovažoval za účelné nariadiť znalecké dokazovanie na určenie hodnoty nehnuteľností. Priznať náhradu trov konania podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky považoval za spravodlivé. Obdobne poukázal na právny záver najvyššieho súdu v rozhodnutí sp. zn. 2 M Cdo 18/2008, podľa ktorého základ pre výpočet súdneho poplatku a pre výpočet odmeny advokáta musí byť rovnaký.

41. Ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie okresného súdu z 27. februára 2020 a právne závery v ňom uvedené možno vnímať ako jedno z možných a ústavne akceptovateľných riešení uvedenej procesnej situácie v konaní pred všeobecným súdom o náhrade trov konania. Odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu je dostatočným podkladom pre výrok, ktorým okresný súd určil výšku náhrady trov konania, ktorú sú žalobcovia povinní zaplatiť sťažovateľovi, preto právne závery okresného súdu nie sú zjavne neodôvodnené a sú tak ústavne akceptovateľné.

42. Z pestrej judikatúry všeobecných súdov v otázke oceníteľnosti predmetu konania, na účely určenia tarifnej hodnoty veci, je zrejmé, že je potrebné vždy vychádzať z konkrétnych okolností každej jednotlivéj veci. Ústavný súd už v tomto kontexte uviedol, že vyjadriť hodnotu predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní (II. ÚS 492/2013).

43. Na účely posúdenia ústavnej sťažnosti sa ústavný súd oboznámil aj s rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 121/2018 z 19. júna 2018, ktorým tento rozhodol o odvolaní žalobcov proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 5 C 134/2013 z 11. septembra 2017. V uvedenom smere ústavný súd považoval za relevantné úvahy krajského súdu, ktorý uviedol, že rozsudok súdu negatívne určujúci, že žalovaná v 1. rade a sťažovateľ ako žalovaný v 2. rade nie sú spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností, *„nemôže byť spôsobilým zmeniť (zlepšiť) právne postavenie žalobcov 1/ až 4/, ktorí svoje právo k nehnuteľnostiam nepreukazujú žiadnym nadobúdacím titulom a doposiaľ neboli zapísaní ako vlastníci predmetných nehnuteľností v príslušnej evidencii právnych vzťahov k nehnuteľnostiam. Takýmto negatívnym určením sa v porovnaní s existujúcim stavom právne postavenie žalobcov nezlepšuje, uspokojivo sa neodstraňuje neistota, tá v danom právnom vlastníckom vzťahu pretrváva a nevylučuje ďalšie konania o vlastníctve predmetných nehnuteľností.*

... odvolací súd má za to, že negatívne určujúci rozsudok, akého sa domáhajú žalobcovia v časti o určenie, že žalovaní 1/, 2/ nie sú spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností, nie je zapisateľný ani do katastra nehnuteľností, kde v zmysle ust. § 34 ods. 1

Katastrálneho zákona možno zapísať iba určujúci výrok súdneho rozhodnutia (pozitívne určenie vlastníka). Spornou je potom aj vykonateľnosť takéhoto rozhodnutia.“. Obdobne z rozsudku okresného súdu z 11. septembra 2017 vyplýva, že žalobcovia žiadali o určenie neplatnosti notárskej zápisnice o vyhlásení o vydržaní. „Žaloba o neplatnosť osvedčenia o právne významnej skutočnosti vydaného notárom vo forme notárskej zápisnice nemá teda oporu v príslušných právnych predpisoch... samotná notárska zápisnica nie je právnym úkonom, preto ju súd nemôže vyhlásiť za neplatnú, keďže nie je titulom na nadobudnutie vlastníckeho práva. Keďže zápisnica len deklaratórne osvedčuje určitú skutočnosť, súd má za to, že druhý výrok v rozsudku je nevykonateľný, a z tohto dôvodu ho zamietol.“ (citované z rozsudku krajského súdu sp. zn. 11 Co 121/2018 z 19. júna 2018, pozn.)

44. Z uvedených úvah okresného súdu a krajského súdu vyplýva, že vzhľadom na obsah žaloby výsledkom predmetného konania nemohla byť zmena vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam aj v prípade, ak by konajúce súdy identifikovali naliehavý právny záujem na požadovanom určení a prípadne by vyhovelí žalobe. Uvedené úvahy konajúcich súdov týkajúce sa veci samej, teda aj predmetu konania, potvrdzujú ústavnú akceptovateľnosť právnych záverov okresného súdu v napadnutom uznesení o neoceniteľnosti predmetu konania.

45. Ústavný súd nevyklučuje, že okresný súd mohol uplatniť aj iný prístup k interpretácii relevantných ustanovení vyhlášky, ale v okolnostiach posudzovanej veci nemožno považovať napadnuté uznesenie okresného súdu za zjavne neodôvodnené ani za arbitrárne. Ústavný súd tak rešpektuje, že je primárnou úlohou všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor okresného súdu a jeho závery možno v posudzovanej veci považovať za zrozumiteľné a vnútorne vyvážené, a preto z ústavného hľadiska za udržateľné. Je tiež potrebné poukázať na judikatúru ústavného súdu, v ktorej opakovane pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, II. ÚS 752/2016, II. ÚS 861/2016, III. ÚS 205/2017).

46. Pokiaľ ide o nepriznanie práva na náhradu trov konania sťažovateľovi, čo sa týka dvoch úkonov právnej služby, okresný súd v napadnutom uznesení skúmal obsah predmetných podaní a dospel k záveru, že nejde o podania vo veci samej, keďže právny zástupca neuviedol ďalšie, resp. nové skutočnosti. Okresný súd ich preto nepovažoval za účelné pri bránení práva sťažovateľa. Ani uvedený právny záver ústavný súd nepovažuje za arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený, preto je ústavne akceptovateľný.

47. Z uvedených dôvodov nemožno uvažovať o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu z 27. februára 2020.

48. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti osobitne neodôvodnil namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu. Ústavný súd neidentifikoval skutočnosti naznačujúce porušenie označeného základného práva napadnutým uznesením okresného súdu, teda napr. zjavne neprimeranú dĺžku rozhodovania o náhrade trov konania a pod.

49. Zo subjektívneho hľadiska dôsledkom napadnutého uznesenia okresného súdu z 27. februára 2020 je stav, keď sťažovateľovi je priznané právo na náhradu trov konania v nižšej výške, ako mu podľa jeho názoru malo byť priznané. Vzhľadom na ústavnú udržateľnosť právnych záverov okresného súdu nemožno z objektívneho hľadiska uvedený právny stav považovať za porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jeho práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu.

50. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

51. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júla 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu